

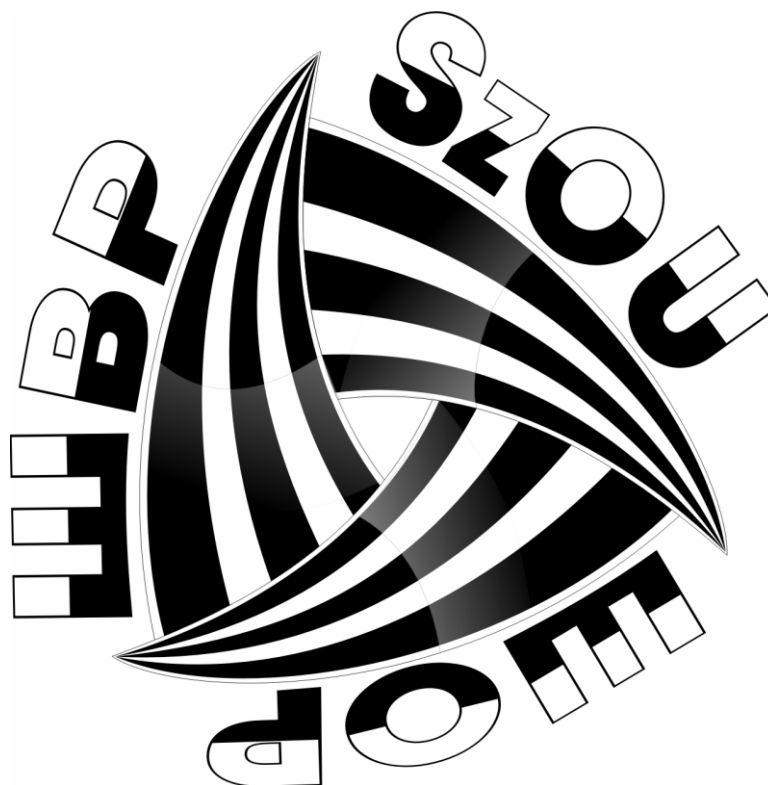
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка (Україна)**

**Гуманістично-Природничий Університет імені Яна
Кохановського в Кельце (Польща)**

**ШКОЛА ВІДКРИТОГО РОЗУМУ
SZKOŁA OTWARTEGO UMYSŁU**

Реалізацію проекту розпочато у вересні 2008 року

У відповідності до угоди між Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка (Україна) та Гуманістично-Природничим Університетом імені Яна Кохановського в Кельце (Польща) передбачено реалізацію спільного Міжнародного Інтеграційного проекту для студентів, магістрантів і аспірантів „Школа Відкритого Розуму”.

Головна мета проекту „Школа Відкритого Розуму” — інтелектуальне виховання майбутніх вчених, діячів освіти та культури, формування політичних постатей майбутнього, формування свідомих громадян суспільства.

За підсумками роботи двох тематично споріднених семінарів видаються наукові збірники, які містять кращі матеріали, що пройшли випробування в палких дискусіях та обговореннях.

Заходи, що відбулися та відбуватимуться в межах проекту „Школа Відкритого Розуму”, покликані сприяти інтернаціональній згуртованості сучасної молоді, розбудові суспільства без кордонів.

Робочими мовами в межах проекту „Школа Відкритого Розуму” визнано українську, польську, російську.

Міжнародний інтеграційний проект для студентів, магістрантів і аспірантів «Школа відкритого розуму»

Здійснення цього проекту розпочалося в вересні 2008 року, коли делегація студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів Кам'янець-Подільського національного університету відвідала м. Кельце. Учасники делегації брали активну участь у роботі I-го міжнародного інтеграційного семінару для студентів, аспірантів та докторантів *„Етнокультурні міфи та упередження в науці, освіті та суспільному житті”*, який відбувся 2-7 вересня 2008 року. До когорти молодих науковців з університетів-ініціаторів проекту також приєдналися окремі представники Львівського національного університету імені Івана Франка та Севастопольського міського гуманітарного університету.

У травні 2009 року проводився II-й міжнародний інтеграційний семінар для студентів, магістрантів і аспірантів у межах того ж тематичного циклу. До його роботи, окрім студентів, магістрантів і аспірантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Гуманістично-Природничого Університету імені Яна

Кохановського в Кельцах також долучилися молодіжні делегації Севастопольського міського гуманітарного університету та Лодзинського університету (Польща).

Ці дві події довели життєдайність двосторонньої угоди між Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та Гуманістично-Природничим Університетом імені Яна Кохановського в Кельце щодо інтенсифікації співпраці задля формування молодіжної інтелектуальної еліти.

Було закладено певні традиції, у відповідності до яких узвичаєними стали дворазові щорічні проведення наукових заходів у межах проекту „Школа Відкритого Розуму”: у травні — в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, у вересні — в Гуманістично-Природничому Університеті імені Яна Кохановського в Кельце.

У межах проекту передбачено продовження віковічних традицій європейської університетської освіти. Основна форма науково-інтелектуального спілкування в межах проекту — діалог. Деяко незвичною для сьогодення є регламентна конфігурація проголошення результатів наукових досліджень: проблемні питання доповіді одразу стають предметом дискусій чи обговорення, уточнюючі питання задаються по ходу повідомлення. Тому немає хронометрично впорядкованого

регламенту виступу. Промови завершувались тоді, коли було вичерпано потенційну проблемність дослідження або чітко визначені подальші перспективи наукових пошуків у тій чи іншій ділянці. Така форма дозволяє максимально зосередитись на об'єктах та предметах досліджень, спонукає до аргументованого реагування на запитання чи заперечення, ініціює плюралізм поглядів та відвертість їхнього відстоювання.

Учасники семінарів мають також можливість ознайомитись з особливостями історичного розвитку окремих регіонів України та Польщі, долучитися до унікальних національних проявів слов'янських культур. Традиційним в межах проекту стало проведення вечорів української, польської, російської культур. Такі вечори організуються виключно силами учасників семінарів, що надає їм можливість проявити себе як різнобічно розвинені особистості.

Реалізація проекту відбувається за підтримки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, студентського профкому Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради, Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, Кам'янець-Подільської міської друкарні, Гуманістично-

Природничого університету імені Яна Кохановського в Кельце, Адміністрації Свентокшиського воєводства, органів міського самоврядування міст Сташова та Хенціни, Лодзинського університету та інших установ й організацій.

В перспективних планах розвитку проекту „Школа Відкритого Розуму” передбачено розширення кола учасників насамперед за участі представників різних вузів Росії, Словаччини, Чехії та інших країн.

O wadze interdyscyplinarnej i transkulturowej dysputy

XX wiek powszechnie jest uważany za wiek rewolucji naukowo-technologicznej, a co za tym idzie – cywilizacyjnego przewrotu informacyjnego i informatycznego. Pod koniec wieku w najbardziej ekonomicznie rozwiniętych krajach nastąpiło przejście od cywilizacji rzeczy do cywilizacji informacji. Zaczęło się kształtować informacyjne społeczeństwo. Stopniowo na naszych oczach informacja z narzędzia poznania i środka regulacji stosunków międzyludzkich staje się celem samym w sobie, końcowym produktem i najbardziej pożądanym towarem. Niezmiernie wzrosła ilość komunikatów informacyjnych, za którą już nie nadąża współczesny człowiek. Internet rozrasta się niewspółmiernie do ludzkich możliwości. Ekstensywne metody monitorowania, opracowania i oswajania informacji przestały być efektywne.

Jeszcze jedną charakterystyczną cechą czasów, w których żyjemy, jest specjalizacja oraz analityzm wiedzy, czyli parcelowanie i rozdrobnienie informacji, a także zawężenie zainteresowań do bardzo szczegółowych kwestii i wąsko specjalistycznych problemów. Specjalista od psychologii ekologicznej nie ma o czym gadać z fachowcem w dziedzinie psychologii pracy lub psychologii religii, językoznawca fonetysta nie odnajduje wspólnego języka ze swoim kolegą od składni lub słowotwórstwa, badacze myśli

politycznej czy nauki o prawie unikają dyskusji z politologiem, badającym PR czy znawcą filozofii polityki, ponieważ ich warsztaty naukowe są zbyt od siebie oddalone. Przejście z metajęzyka jednej dyscypliny na metajęzyk innej nawet w ramach jednej i tej samej nauki wymaga specjalistycznych badań i ogromnego wysiłku intelektualnego, nie mówiąc już o dogadaniu się przedstawicieli różnych nauk, różnych szkół naukowych, nurtów metodologicznych czy kierunków filozoficznych. Spory w wąskim kole fachowców przeistaczają się w rytuały magiczne, natomiast spotkania w trochę szerszym gronie zamieniają się w rozmowę „ślepego z głuchoniemym” – zbyt daleko zabrnęliśmy w specjalizacji swych dyscyplin.

Wreszcie ostatnia ważna cecha poznania naukowego w dzisiejszej epoce to populizacja (upotocznienie) i wywodząca się z niej mitologizacja wiedzy. Ogrom różnorodnych informacji oraz wykroczenie informacji naukowej poza obszar stricte poznawczej działalności w świat dyskursu publicznego prowadzi do tego, że zbyt często (jeśli nie zawsze) posługujemy się informacją naukową „na skróty”, powierzchownie, nie zgłębiając wątków, nie analizując argumentów i nie weryfikując dowodów. To z kolei wywołuje do życia fenomen stereotypu, a nawet i mitu, w tym naukowego.

Wszystko to stawia przed współczesnym człowiekiem myślącym nowe zadania związane jednocześnie z syntezą wiedzy

oraz z jej demitologizacją. „Różnorodność danych rozmaitych dyscyplin wymusza zastosowanie podejścia systemowego z jego interdyscyplinarnym językiem”, pisał w jednej ze swoich prac Ś.P. Profesor Andrzej Wierciński (1930-2003), twórca polskiej szkoły antropologii ogólnej. Poszukiwanie takiego języka i takiego podejścia – to prawdziwe wezwanie dla nowego pokolenia naukowców. Najbardziej pożyteczną receptą na główne informacyjne „choroby” 21. wieku naszym zdaniem jest otwarta i nieskrępowana interdyscyplinarna dyskusja na zasadach pluralizmu i konstruktywnego pragmatyzmu.

Idea interdyscyplinarnej dysputy została w Kielcach zainicjowana przez Profesora A. Wiercińskiego, który wychodził z założenia, że aby w adekwatny sposób opisać fenomen (*peculiarity*) istoty ludzkiej, potrzebna jest nam wiedza obejmująca swym zasięgiem cały wachlarz dziedzin (od nauk biologicznych, poprzez ścisłe, humanistyczne, społeczne, teologię w końcu sztukę).

Pierwszą kielecką inicjatywą Profesora Wiercińskiego było zorganizowanie w 1995 r. na Wydziale Zarządzania i Administracji Wyższej Szkoły Pedagogicznej (obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego) Interdyscyplinarnego Seminarium dla Studentów i Pracowników Naukowych (dzisiaj nosi ono Jego imię), w ramach którego przedstawiciele różnych dziedzin wiedzy mogli/mogą wymieniać się swoją wiedzą, rozszerzać wzajemne

horyzonty oraz inicjować kreatywność, a wszystko to po to, by pojąć specyfikę ludzkiej natury. Spotkania odbywają przez cały okres roku akademickiego z częstotliwością co dwa tygodnie.

Już w tym samym 1995 r. Profesor Wierciński zorganizował pierwszą interdyscyplinarną konferencję poświęconą sytuacji jednostki i społeczeństwa wobec zagrożeń cywilizacyjnych. Do tej pory udało się zorganizować trzynaście konferencji, czternasta jest w przygotowaniu.

W przedsięwzięciach ty Profesorowi Wiercińskiego pomagali jego asystenci a następnie adiunkci Ryszard Stefański oraz Adam Zamojski.

Pokłosiem tych inicjatyw było rocznik „The Peculiarity on Man”.

Drugim źródłem interdyscyplinarnego systemowego badania ludzkiego doświadczenia były przeprowadzane w latach 1989-1997 w Uniwersytecie Tarnopolskim Konferencje Naukowo-Metodologiczne organizowane przez Laboratorium Badań Sławistycznych i Metodologicznych. Właśnie wskutek tych interdyscyplinarnych poczynąń w Tarnopolu powstało czasopismo *Studia Methodologica*.

W październiku 1999 r. po raz pierwszy na wspomnianym wyżej seminarium Prof. Wiercińskiego pojawił się organizator

tarnopolskich konferencji i redaktor *Studia Methodologica* ukraiński naukowiec Profesor Oleg Leszczak – dopiero co zatrudniony w kieleckiej uczelni. Zaproponował on połączenie idei porozumienia ponaddiscyplinarnego z ideą ponadkulturowej integracji. I tak oto od 2002 r. rokrocznie w Sewastopolu ten interdyscyplinarny zespół poszerzony o reprezentantów różnych dziedzin wiedzy z Ukrainy i Rosji, spotyka się na stałym Metodologicznym Sympozjum pod ogólnym tytułem: „Podmiot i przedmiot poznania humanistycznego”.

Na jednym z takich spotkań pojawił się Pan Docent Oleksandr Wołkowiński z Uniwersytetu Narodowego w Kamieńcu Podolskim. Idea i sposób jej realizacji (wystąpienia mogą trwać nawet parę godzin, a słuchacz w każdej chwili ma prawo zadać pytanie) tak mu się spodobał, że w roku następnym udał się do Polski na letnie Colloquium podsumowujące całoroczny dorobek Interdyscyplinarnego Seminarium dla Studentów i Pracowników Naukowych a następnie przyczynił się do dołączenia się kamienieckich naukowców do inicjatywy Sympozjum Metodologicznego.

Poczynione zostały też starania, aby podpisać umowę o współpracy między Uniwersytetem Jana Kochanowskiego a Narodowym Uniwersytetem w Kamieńcu Podolskim im. I. Ogieńki, co ostatecznie udało się sfinalizować wiosną 2009 r.

Nową wartością wypływającą ze współpracy między tymi dwoma ośrodkami miała być integracja środowiska akademickiego Polski, Ukrainy i Rosji, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wymianę młodzieży. W tym celu powołano do życia Projekt Międzynarodowego Seminarium Integracyjnego dla Studentów i Doktorantów z zakresu nauk humanistycznych i społecznych – SZKOŁĘ OTWARTEGO UMYŚLU.

We wrześniu 2008 r. młodzież z uniwersytetów w Kamieńcu Podolskim, Sewastopolu oraz Kielcach spotkała się w Chęcinach k. Kielc na pierwszej konferencji z cyklu: *MITY I UPRZEDZENIA ETNOKULTUROWE W NAUCE, EDUKACJI I ŻYCIU SPOŁECZNYM*. W ciągu 6 dni wygłoszono 26 referatów, dyskutowano na ich temat, poznawać się wzajemnie i dobrze bawiono. Choć posługiwano się trzema różnymi językami (podjęto zobowiązanie, iż nie będzie się używać języka angielskiego), to problemów z komunikacją między Słowianami raczej nie było. W maju w Kamieńcu Podolskim miała miejsce druga część tego spotkania, w którym dodatkowo brała również udział młodzież z Uniwersytetu Łódzkiego. Trwała ona również 6 dni i wygłoszono na niej 21 referatów.

Niniejsza publikacja jest właśnie pokłosiem realizacji projektu: SZKOŁA OTWARTEGO UMYŚLU. Zamysłem organizatorów jest to, by rokrocznie spotykać się cyklicznie we

wrześniu w Polsce, w maju zaś na Ukrainie (formuła jest otwarta – czekamy na propozycje z innych miast i krajów) i aby rokrocznie ukazywała się zbiorcza publikacja dokumentująca ten dorobek.

Kończąc chcielibyśmy gorąco podziękować wszystkim tym, bez których organizacja tej idei byłaby niemożliwa, albo bardzo, bardzo utrudniona. Dziękujemy Panu Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego Adamowi Jarubasowi za objęcie patronatem i wsparcie finansowe naszej inicjatywy, za to samo dziękujemy Burmistrzom Staszowa i Chęcina, za sponsoring – Samorząd Studencki Uniwersytetu Jana Kochanowskiego oraz Kieleckie Kopalnie Surowców Mineralnych, za wsparcie w postaci wolnego wstępu do muzeów – dyrekcje Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu-Swiętokrzyskim,

Największe podziękowania należą się Rektorom obydwu Uczelni, które zainicjowały Projekt – Pani Profesor Reginie Renz oraz Panu Profesorowi Oleksandrowi Zawalniukowi za wsparcie i wiarę w powodzenie tego Projektu, a także władzom Uniwersytetu Łódzkiego oraz Miejskiego Uniwersytetu Humanistycznego w Sewastopolu za umożliwienie swoim studentom wzięcia udziału w obu spotkaniach naukowo-integracyjnych.